

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Učiteljska hranilnica in posojilnica v Ljubljani 100 K; Posojilnica v Framu 10 K; Angela Trošt in Julij Slapšak iz Vodic 4 K; Jakobinca Dimnikova iz Ljubljane 2 K; A. G. 2 K; Sebo zglasu iz Cerkelj na Gorenjskem 12 K; skupaj 130 K; zadnji izkazanih 424.50 K; doslej darovanih 554.50 kron. Bog plati!

Obrambni vestnik.

* **Imenitno priznanje.** Z ozirom na naš uvodni članek "Sistem" v zadnji številki "Učit. Tov." je priobčil "Slovenec" dne 2. apr. kratko notico ter hotel izkoristiti članek po svoji stari navadi. — Pravi: "To je treba v takšku popraviti, da dobrega krščanskega učitelja naše poštano ljudstvo ne mrzi, ampak nasprotovo, ga globoko spoštuje in mu ne zaupa samo lastne dece, ampak se da od njega podučiti in voditi tudi v drugih stavbeh." — Ozrimo se v Eldorado za klerikalno učiteljstvo — v Dobrepolje. Tam ljudstvo tako spoštuje učitelja Štruklja in Odlaška, da ju je hotelo že parkrat zagnati in prepoditi iz stanovanj in Dobropolj samih. Če bi imela Štruklju in Odlaškom tako drzno čelo, da bi upala trditi nasprotovo, bi se lahko poklicali za pričo ljudje, ki so hoteli to izvršiti in to še danes zahtevajo. — Prepričani smo, da ima vsak napreden učitelj, ki se tako razširja pverenstvo, več spoštovanja in zaupanja pri našem dobrem ljudstvu, kakor pa imenovana dva tovarisa.

* **Pozabili je povedati** znani zavijač v ureduštu "Slovenca", da ljudstvo zato nastopa droti učiteljstvu na deželi, ker je nahujkan od raznih katoliških demagogov. Da, "krščanski" demoralizatorji ljudstva! Ni še dolgo tega, ko je tisti, ki je pisal znano notico v "Sirovinu". "Imenitno priznanje" proti učiteljstvu in sedaj navidezno nastopa proti "Feretrovstvu" in "Freisenu", ko se je vendar sam izrazil svoj čas, da bi videl najrajsi na vsakem drevesu v Lattemanovem drevoredu visoti po enega "farja"; sedaj se pa redi pri "farjih" in s pomočjo "farjev." Brez izgovorov, "da pride človek do spoznanja", ker je edini in isti vzrok "spoznanja" tega učinkov vseh "Slomškarjev" — koristolovstvo in lastni jaz. — Da ljudstvo globoko spoštuje "krščanske učitelje", o tem dvomimo, ker jih ne spoštujo niti "ljudski voditelji" in jim dajejo dan za dnevom — menda v znak spoštovanja — moralne brice. Sicer se pa gospodje okolo klerikalnega glavnega organa in v S. L. S. še sami iz sebe norčejo. — Gospod Trseglav bi nam menda že vedel povedati, kako se na shodih hujška ljudstvo proti učiteljstvu. Zakaj je ravno njemu učiteljstvo tako pri srcu, menda ni težko aganiti, ker mu je učiteljstvo v sorodstvu. — Morda pa tudi, da posnesa svojega bivskega šefredaktera — dr. Lampeta*. — "Čut za poštenost je lep dar, kdor ga ima!"

Učiteljiščni vestnik.

Učiteljske stanoške organizacije.

Referat s slovenskega vseučiteljiščnega abit. sestanka v Ljubljani 1. 1909.

Zdaj poglejmo še delokrog obeh organizacij in to, kar je vsaka teh organizacij že storila ali kar dela.

Delokrog "Slom. zv." obstoji iz izdajanja svojega glasila, ki nosi naslov: "Slovenski učitelj", ki je pa obenem tudi glasilo "Katehetkega društva" ima v vsaki številki tudi več nego polovico katehetkih stvari. Drugič izdaja to učiteljstvo tudi mladinski list "Vrtec" s prilogom "Angeljekom", katerega urednik je zopet katehet. Tako sem končal z današnjim delom "Slom. zveze", mogoče — ako bom imel še kdaj priliko o njej govoriti — lahko kaj več podam iz nje delokroga. — Sedaj še delokrog "Zaveze avstr. jug. učit. društva".

Zaveza izdaja svoj šolsko-politički list — tedenik "Učiteljski Tovariš", ki ima kolikorliko tudi političkega vpliva na slovensko javnost in bije boj za stanovske in političke interese učiteljstva vseh krovov Slovencev in je najstarejši sedanji slovenski list. Izdaja svoj pedagoško-znanstveni list "Popotnik", ki ima nalogi skrbeti za povzdigo učiteljstva in z njim šolstva na pedagoškem in znanstvenem polju. Izdaja svoj mladinski list "Zvonček", ki skrbi za čitvo in duševno hrano šolobiskupijočih otrok. "Našo bodočnost", list za šoli odraslo mladino, ki naj bi izpopolnilo znanje in gojil nadaljnjo izobrazbo onih, ki izstopajo iz ljudske šole. Zaman bi bil ves trud v ljudski šoli, zaman vsi upi v bodočnost našega naroda, ako se ne izobrazuje otrok, ki izstopajo iz ljudske šole, še nadalje, ako se duševno in čuvstveno popolnoma zanemarjo.

Zaveza izdaja svoj list "Domače ognjišče", ki je namenjen v prvi vrsti staršem, kmetiškemu ljudstvu in delavstvu. List se trudi, da ponudi naše ljudstvo v prvi vrsti o napakah v higieničnem in vzgojevalnem oziru. Zasleduje v prvi vrsti vzgojevalne, posebno domače-vzgojevalne smotre.

* Dr. Lampe še sedaj ni preklical onega, kar je govoril o dveh naših tovarisih na shodu v Vodmatu v Ljubljani, akoprsy smo mu dokazali, da ni bilo tako, kakor je pripovedoval ljudem.

"Zaveza" je ustanovila ali posredovala tudi pri ustanovitvi drugih podjetij, društev, oziroma združug.

V Gorici v tiskarni Gabrščkovi izhaja "Knjižnica za mladino", ki izda vsako leto nekaj knjig za mladino.

"Zaveza" sama pa izdaja pod naslovom "Mladinska knjižnica" mladinske spise, ki so pri tekmovalju nagrajeni.

Dalje je ustanovila "Šolski muzej", ki je za sedaj provizorično nastanjen na Ljubljanskem Gradu in ima že jako lepe zbirke raznih šolskih stvari. Mestna občina ljubljanska se je zavezala, da preskrbi temu zavodu tudi primerno stanovanje. Važen bi bil ta muzej tudi z ozirom na povzdigo narodnega šolstva, da se tudi tu odcepimo od vpliva tujih učil in si preskrbimo takih, ki odgovarjajo našemu narodnemu duhu in življenju.

"Zaveza" je ustanovila tudi društvo "Južnješka samopomoč", pri katerem se lažko varuje vsak učitelj za življenje. Ob smrti društvenika pa plača društvo njega dedičem kolikor kralj po 2 K, kolikor društvenikov je; torej čimveč društvenikov, temveč dobi vsakdo.

"Zaveza" je ustanovila tudi svojo tiskarno, in sicer "Učit. tiskarno v Ljubljani". V njej se tiskajo vsi listi "Zaveze", knjige "Solske Matice", vse šolske tiskovine in izvršuje tudi druga tiskarska dela.

Ima svojo "Hranilnico in posojilnico učiteljskega konvikta v Ljubljani". Nje deleži so po 50 K in se plačujejo v mesecnih obrokih po 2 K. Posojila se dajejo na odplačevanje — amortizacijo — mesečno.

Veličega pomena za bodočnost učiteljstva, oziroma za učiteljske otroke je "Društvo za zgradbo učit. konvikta", ki ima sedaj 80.000 K imetja. O tem bo potreba še posebe o prilikah izpogovoriti.

Društvo "Narodna šola" v Ljubljani podpira šolstvo s tem, da preskrbuje samoučila brezplačno ali pa po znižanih cenah.

"Društvo v pomoč učiteljem", njihovim vdovam in sirotom na Krajkem s sedežem v Ljubljani plačuje vdovam društvenikov po 200 K letne pokojnine do smrti, sirotom po očetu in materi po 200 K vzgojnine in sirotom po očetu 60 K. Imetje tega društva znaša 127.767 K 78 h.

Dalje ima "Zaveza" tudi v svojem okrilju dejavnost učiteljskih društva, ki so:

"Deželno slov. učit. društvo v Ljubljani," ki zastopa koristi učiteljstva na Kranjskem. "Deželno učiteljsko društvo za Goriško in Gradiščansko," ki zastopa skupne interese slov. in laškega učiteljstva na Goriškem.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic, ki zastopa koristi spodnještajerskega slovenskega učiteljstva.

Po prizadevanju "Zaveze" se je ustanovila tudi "Slov. Šol. Matice", ki izdaja vsako leto več pedagoško-znanstvenih učnih in pomožnih knjig. Letnina znaša le bore 4 K, za učiteljice 2 K na leto, za 5 knjig.

Podal sem vam sedaj površno delokrog obeh "Zvez". Primerjate njih obseg, njih delovanje, v koliko katera odgovarja duhu današnjega časa in s pomočjo dela katere bi se dalo slovensko učiteljstvo bolj reorganizirati! Jaz se odrekam vsaki sodbi.

Podal sem bistvo in delokrog obeh glavnih slov. uč. org. Gleda bistva, to je načel, sem vam podal svoje subjektivno mnenje, gleda delokroga pa samo gola dejstva — fakta. Sodobnaj si potom premišljajanja vsakod napravi sam.

Prede se še ločim od učiteljskih organizacij, ne smem prezreti, da imamo pri nas tudi žensko učiteljsko organizacijo, in sicer "Društvo slovenskih učiteljev," ki se poteza posebno za izboljšanje stanja slovenskih učiteljev. To društvo steje 144 članic in ima okroglo 1400 K imetja.

Da se stori tudi tu korak naprej, je nalogi mlajših, zavednejših učiteljev.

Potreba je pa konstatirati, da so učiteljice že sedaj tudi članice poedinih učiteljskih društev in že sedaj složno nastopajo z učitelji.

Resolucije: Učiteljski abit. zbrani na sestanku dne 1. avg. 1909. v "Mestnem Domu" v Ljubljani.

1. so, pregledavši učiteljske organizacije, spoznali nujno potrebo, da "Zav. avstr. jugsl. uč. dr." itanzivne seznaja svoj naraščaj s težnjami stanu, kakortudi organizacije same;

2. so spoznali nujno potrebo, da prične "Zav. jugsl. avstr. uč. dr." kar najodločneje delovati na to, da bo stik učiteljstva z učiteljskimi v onih krajih, kjer so slov. učiteljice, kar možno najtejši in da skrbi učiteljstvo tamošnjega kraja, da se prirejajo temu dijaštvu znanstvena predavanja, da se tako izpolniti šolska izobrazba in seznaniti učiteljstvo z vsemi aktualnimi vprašanji življenja.

Kranjske vesti.

*— **Ljubljanska mestna občina za šolstvo.** Letos se zgradi poslopje za III. mestno deželno šolo v Pruhah in pa poslopje za II. mestno dekljuško šolo v Kotnikovi ulici, poleg I. mestne deželne šole. Tako ko bo dograjen poslopje za III. mestno deželno ljudske šolo, se bo otvorila za kolodvorski okraj IV. mestne deželne ljudske šole, zdržena z meščansko šolo, in pa III. mestni otroški vrtec. Poslopje mestnega dekljuškega liceja se podaljša, poleg pa se zgradi poslopje za internat "Mla-

dike". Na stavbišču državne obrtne šole se že vse giblje in dela. Vsa čast ljubljanskemu občinskemu svetu in njega vrlemu načelniku, županu Ivanu Hribarju!

—**Solarski izlet v Postojnsko jamo** priredi učiteljski zbor prve mestne deželne ljudske šole v Ljubljani z učenci četrtega in petega razreda meseca junija letos.

—**Izlet v Trst** priredi vodstvo trgovske gremialne nadaljevalne šole v Ljubljani z gojenci tretjega letnika meseca junija.

—**Na grmski kmetijski šoli** je imenovan za strokovnega definitivnega učitelja R. Zdolsek.

—**Okrožni šolski nadzornik iz Finlandije** se je mudil zadnje dni meseca marca v Ljubljani ter si ogledal v spremljaju g. deželnega šolskega nadzornika Fr. Levecu učiteljišču, mestni dekljuški licej in I. mestno deželno šolo. Na vseh treh zavodih je prisostoval tudi pouku. Izjavil se je, da na svojem potovanju po Avstriji in tudi izven Avstrije ni našel nikjer tako vzorno urejenih šol kakor v Ljubljani. Posebno pohvalno se je izrazil o uredbi I. mestne deželne ljudske šole in njeni krasni zbirki učil. Zanimal se je tudi za učiteljsko organizacijo in za literarno delovanje slovenskega učiteljstva. Ni se mogel prečuditi živilosti, pridnosti in delavnosti slovenskega naprednega učiteljstva in njega vzorni stanovski in gospodarski organizaciji.

—**Toplice pri Zagorju ob Savi.** Šolarska kuhinja na šestrazredni šoli v Toplicah se je zaključila dne 18. sušca. Nje dobrodelno delovanje v preteklem letu je bilo izredno uspešno, saj je število razdeljenih porej kosi preseglo ono prejšnjih let in naraslo na 5509. Na dan je bilo pogoščenih povprečno sto otrok, za kar imajo posebne zasluge ondotne učiteljice F. Jaukovičev, M. Garbajsova in Iv. Simončičeva. Za gmotno podporo pa se je največ zahvalil slavnemu kontumennemu društву bratovske skladnice. — Dne 20. pret. m. se je vršil na imenovani šoli obiteljski sestanek. Tov. nadučitelj F. Kozjak je pozdravil došle starše. Potem je pojedno predaval tov. Janko Stepišnik o temi: "Posirovelost mladine". Naučoči so z vidnim zanimanjem poslušali in končno burno zahvaljevali predavatelju. Potem so si starši ogledali krasne sklopitene slike, združene s predavanjem: "Okolo zemlje". Prihodnji obiteljski sestanek se je vršil 3. aprila na katerem je predaval tov. učitelj M. Pelko. "Dobra vzgoja je sveta dolžnost staršev".

Štajerske vesti.

—**Solska veselica v Središču.** Središka šestrazrednica je priredila na velikonočni pondeljek, dne 28. marca 1910, v šolskih prostorih šolarsko veselico, ki je uspela v morališčem in gmotnem oziru. Na vzponu je bilo petje s spremljanjem klavirja in 2 gledališki igriči. Z nekim ponosom in zadovoljstvom smo občudovali sigurnost in izrazitost mladih pevk in pevcev, primerno čuvstvovanje v venčku "Dober večer" in dobro izraženo tekmovanje vina in vode za prvenstvo v dvojšisu "Prepir vina in vode". Vneti zagovorniki vina in vode so bili sicer eni in isti predstavljalci, a se je vseeno kako dobro izjavila zmaga vode nad vinom. — Istotako pohvalno moramo omeniti gledališke predstave. Središkim solarjem je dan junaska, razumen nastop, gibčnost v besedi in kretnjah. To smo povse dobro opazili v igri "Lažniva Danica". Da ostane velikonočni ponedeljek v hvaležnem spominu staršev šolarjev središke šole, ki je zopet javno pokazala umevanje in voljo izobrazbe za življenje, je v prvi vrsti zaslužna njenega šolskega vodje, tov. nadučitelja Kosija, ki se ni zbal truda in potrežljivosti izvezhati šolarje v pevskih točkah, v svojih mišenih skladbah, potem njegovima hčerkama. Elici in Marici, ki ob takih prilikah radevolje sedeta v klavirju, in tov. učitelju Muzku, ki je vodil gledališke predstave. Ljudstvo, ki mu tako vzgajate njegove hčerke in sinove, je hvaležno in še hvaležnejši so vam šolarji sami. — Dasiravno se je vršila veselica na velikonočni ponedeljek, ko se razkrope ljudje na vse kraje, je bila šola vendar polna inteligence in kmetiškega ljudstva.

—**Pokrajinsko zvezo 48** podružnic nemškega "Schulvereina" na Spod. Štajerju hočejo ustanoviti 10. apr. v Mariboru.

—**Nemško-avstrijska učiteljska zveza** zboruje od 18. do 20. julija v Gračcu. Nemci računajo, da se zborni udeleži do 2000 učiteljev in učiteljic.

—**Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 29. marca t. l. svojo redno sejo, v kateri so se vzeli na znanje razni odloki in ukrepi deželnega šolskega sveta, tako n. pr. da je šola v St. Pavlu postala šestrazrednica, da se je učitelju Fr. Pristovšku v Žalcu podelil trimesečni dopust v svrhu nadaljnje izobrazbe na umetniški obrtni šoli v Ljubljani; nadalje se je dosedanji suplent na celjski okoliški šoli R. Delakorda, imenovan za prov. učitelja na tej šoli, učiteljica A. Ziegler pride pa iz Liboja v Pirešico na mesto obolele učiteljice Ane Hrenatinove; v neki sporni zadevi glede šolskega vrtca se je potrebno ukrenilo; odobrilo se je več računov krajnega šolskega zaklada itd.

—**Šolska mladina v Gotovljah** priredi v nedeljo, dne 10. aprila, v tamšnji šoli ob pol 4. uri otroško gledališko predstavo. Predstavlja se "Rdeča kapica". Domačini in sosedji so vladivo vabljeni.

Tržaške vesti.

—**Tržaško ljudskošolsko vprašanje.** Državni poslanec dr. Ot. Ribar je dne 16. pret. mes. govoril v državnem zboru. Dotaknil se je tudi tržaškega ljudskošolskega vprašanja. Dejal je: "Pr